

Anmeldelse

HARALD VOETMANN, *Sulpicia – En romersk digter. Oversat og kommenteret af Harald Voetmann*, Gyldendal 2016, 120 sider, kr. 199,95.

Da Ciceros eneste datter Tullia døde i 45 f.v.t., blev han ramt af dyb sorg. Han modtog mange sympatierklæringer fra sine venner, men fandt dog ikke nogen stor forståelse for sin personlige smerte. I et kondolencebrev blev han spurgt, hvordan et lille kvindemenneskes liv dog kunne ryste ham så meget – var hendes død virkelig grunden til hans sorg, eller havde Cicero under påskud af datterens død fundet et dække, så han kunne begræde Julius Caesars fremskridende afmontering af Republikken? Kvinder blev ikke regnet for noget særligt i Romerriget, og kilden til Ciceros sorg måtte vel derfor findes andensteds? Manden bag de trøstende ord og den store forbløffelse var den romerske jurist Servius Sulpicius Rufus, og med ovenstående forundring *in mente* er det interessant, at han (muligvis) var fader til den eneste kvindelige poet fra Romerriget, der er bevaret hele digte af. Disse digte – eller kærlighedslegier som der egentlig er tale om – skrevet af hans datter Sulpicia, foreligger nu i en interessant ny dansk oversættelse med kommentarer fra Harald Voetmann.

En elegi (gr. *elegos*, klagesang) er en sentimental digtform med sit afsæt i det smertelige, og hos Sulpicia tager elegierne sit afsæt i et hedt, førægteskabeligt kærlighedsforhold til hendes elskede Cerinthus. Digtene fordeler sig i seks korte og fem længere elegier, der trods en fællesnævner i kærlighedsforholdet mellem Sulpicia og Cerinthus adskiller sig væsentligt fra hinanden, hvorfor de sidstnævnte muligvis også er skrevet af en anden. Alternativt udtrykker forskellen et livslangt livtag med poesien fra Sulpicias side. Uanset hvad er digtene interessante, fordi de, i modsætning til genrekonventionerne, tager deres afsæt i kvindens perspektiv, således at kønnenes styrkeforhold og sårbarhed vendes på hovedet. De er dermed den eneste kilde vi har til kvindelig poesi i Romerriget. Hvad der træder frem, er derfor en litteratur, som muligvis skulle finde en ubetrådt sti gennem de konventionelle krav. Sulpicias referencer til det fælleskulturelle tankegods er nærmest fraværende i de korte elegier; men i de længere kærlighedslegier får særligt religionens symbolunivers lov at udfolde sig og bliver sågar også udfordret af den unge Sulpicias erotiske længsel efter sin Cerinthus.

Voetmann bringer sine oversættelser synoptisk opstillet med de latinske originaltekster, og det er således muligt at se ham i kortene undervejs. Størstedelen af bogen består dog af Voetmanns kontekstualisering og kommentarer til digtene, og her redegøres også for hans oversættelsesvalg. Han forsøger at knytte digtene til tidens patriarkalske strukturer – og det er her sigende, at Sulpicias kærlighedslegier blev

skrevet under Kejser Augustus, der netop beklagede formernes opløsning og forsøgte at begrænse sin samtids frivolitet – ligesom Voetmann trækker tråde til datidens store politiske omvæltninger; overgangen fra republik til kejserrige. I den forbindelse udpeges det unikke ved kærlighedslegiernes opblomstring i det romerske samfund, hvor den hårde og kølige mentalitet ellers blev dyrket som et ideal. Her finder jeg det dog nødvendigt rejse en lille indvending, idet Voetmann i en håndevending skriver: "Det har ikke bare været en fordel at være psykopat i antikken, det har været et erklæret ideal, som kommer til udtryk hos samtlige overleverede antikke filosoffer fra Platon til Marcus Aurelius" (s. 66). Dette er en temmelig kæk fejl-læsning i min optik, idet både Platon og Marcus Aurelius – og dem ind i mellem – netop forsøgte at finde en måde, hvorpå man kunne håndtere den græsk-romerske verdens grusomhed og de 'psykopater', der beboede den. De græsk-romerske filosoffer opfattede sig i en vis udstrækning som 'terapeuter', der hjalp deres 'patienter' med at opnå lykke (*eudaimonia*) og sindsro (*ataraxia*) i en usikker tilværelse. Dette gjorde de ved (ligesom den medicinske læge) at lokalisere sygdommens kerne og dosere de nødvendige handlingsforskrifter.¹ Desværre har Voetmann ikke blik for denne dimension, selvom denne indsigt også er ved at vinde indpas i den danske offentlighed.²

Kækheden kan dog nemmere tilgives, i og med bogen ikke er et egentligt akademisk værk og derfor primært bør læses med et litterært sigte. Voetmann supplerer dog med mange gode og rigtige betragtninger og skal roses for at henvise til et lille udvalg af nyere relevant faglitteratur, der giver mulighed for at grave et spædestik dybere, bl.a. i forhold kvinders forhold under Romerriget. Desuden skal Voetmann have pris for at bringe et af den romerske poesis marginaliserede værker frem for en bredere offentlighed. Bogens egentlige styrke er dog de mange fortolknings-spekulationer, hvormed Voetmann formår at holde Sulpicias kærlighedsdigte åbne og interessante som litterært værk.

*Simon Nørgaard Iversen, ph.d.-studerende, cand.mag.,
Afdeling for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet
sniv@cas.au.dk*

¹ Jf. fx Martha Nussbaum, *The Therapy of Desire*, Princeton University Press (1994). Se også Pierre Hadots eksemplariske og lettilgængelige *What is Ancient Philosophy?*, The Belknap Press of Harvard University Press (2002). Denne terapeutisk-praktiske dimension af filosofien er i øvrigt et konkret eksempel på den aksiale udvikling i en græsk-romersk kontekst, se fx *Religionsvidenskabeligt Tidsskrifts* temanummer om aksetiden (*RvT* 60).

² Jf. Svend Brinkmanns ellers populære bøger *Stå Fast* (2014) og *Ståsteder* (2016), begge udgivet af Gyldendal Business. Brinkmann har et blik for denne 'terapeutiske' dimension hos især stoikerne, heriblandt netop Marcus Aurelius.